

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

Das Objekt befindet sich im Raume der Vorburg der Břetislaver Burg.

ZÁCHRANNÁ AKCE V ALBRECHTICÍCH

/okr. Karviná/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Vlastivědný ústav v Českém Těšíně společně s expoziturou AÚ ČSAV v Opavě uskutečnil záchranný výzkum v poloze Dulský. Akce probíhala na základě sdruženého socialistického závazku obou kolektivů, uzavřeného na počest 60. výročí VŘSR.

Výzkumem byla odkryta jednokomorová pec, narušená roku 1976 při melioračních pracích. Na nálezu byla překvapivá zejména poloha objektu v dnešní inundaci říčky Stonávky cca 25 - 30 m od současného toku. Ta bezpečně dokládá, že objekt byl vybudován v době, kdy hladina řeky byla podstatně níže a nebezpečí povodní bylo minimální. Keramický materiál datuje objekt do 11. - 12. století.

Rettingsaktion in Albrechtice /Bez. Karviná/. Bei der Rettungsaktion des VÚ Český Těšín und der Expositur der AÚ ČSAV in Opava fand man einen Einkammerherd, der indas 11. - 12. Jahrhundert datiert werden kann.

MLADOHRADIŠTNÍ KOSTRY Z HODONÍNĀ

/okr. Hodonín/

Milan Stloukal, Národní muzeum Praha

Při terénních úpravách na náměstí K. Gottwalda v Hodoníně bylo v červnu 1973 odkryto postupně 7 kostrových hrobů. Hroby tvořily jakési řady, většina z nich měla shodnou orientaci SZ - JV, ale jen jediný z nich, hrob č.2, obsahoval výbavu - šest drobných esovitých záušnic. Vedoucí záchranné akce Z. Klanica podle tohoto nálezu datuje hroby rámcově do 11. století /Z. Klanica, Mladohradištní pohřb - biště v Hodoníně, Přehled výzkumů 1973, AÚ ČSAV Brno 1974,74/.

Hrob č.1 obsahoval silně poškozenou a postmortálně deformovanou lebku a zlomky horní poloviny postkraniálního skeletu muže, zemřelého ve věku mezi 40 a 50 lety. Mozkovna má mírně ubíhající čelo se silnými nadočnicovými oblouky a glabelou V. stupně, horní okraj očnic je tlustý, bradavkové výběžky velké. Morfologie je zcela typická pro muže, takže stačí k bezpečnému určení pohlaví zemřelého i když z pánve se zachovaly pouze zlomky, na nichž je patrná jen absence sulcus praeauricularis. Pro určení stáří je směrodatný stav lebečních švů, které jsou na lamina interna plochých kostí už zcela obliterovány a částečně srostlé jsou i na vnější desce. V čelistech je 9 alveolů zaceleno po intravitální ztrátě zubů, zachovaná horní levostranná sedmička má kaz.

Hrob č.2 - zachovaly se zlomky lebky a silně poškozený postkraniální skelet dítěte, zemřelého ve věku asi 6 let. Z mozkovny jsou to jen šupina týlní a přilehlé části obou temenní kostí, v lambdě je velká os apicis. V celku je zachována dolní čelist s mléčným chrupem, 1. trvalá stolička ještě nedosáhla oklusní úrovně dočasných stoliček.

Hrob č.3 - zlomky lebky i postkraniálního skeletu malého dítěte, zemřelého ve věku 9-měsíců.

Hrob č.4 - zlomky lebky a postkraniálního skeletu novorozence.

Hrob č.5 - z kostry dospělého člověka se zachovaly jen zlomky dolní čelisti a fragmenty postkraniálního skeletu, a to hlavně dolních končetin. Určení pohlaví ani přesnější určení stáří zemřelého není možné, podle nepatrně obroušených trvalých stoliček však nešlo o starého člověka. Výšku postavy je možno na základě zachované levé tibie odhadnout na 160 cm.

Hrob č.6 - zlomky lebky i postkraniálního skeletu dospělého člověka, podle silně obroušených trvalých zubů pravděpodobně už ne nejmladšího. Určení pohlaví zemřelého není možné.

Hrob č.7 - z kostry nedospělého člověka zachovaly pouze zlomky lebky i postkraniálního skeletu. Některé epifýzy dlouhých kostí ještě nejsou přirostlé, v trvalém chrupu nemají ještě 2. stoličky uzavřené kořenové hroty a zuby moudrosti odpovídají stáří vývoje zhruba stáří 15 - 16 let.

Ze sedmi mladohradištních hrobů, které byly odkryty záchrannou akcí v Hodoníně, tedy obsahovaly tři pozůstatky dospělých osob, ve 4 byly uloženy kostry dětí; byly to pozůstatky novorozence, dítěte asi 9 měsíců starého, dítěte šestiletého a nedospělého člověka, zemřelého asi ve věku 15 - 16 let.

Jungburgwallzeitliche Skelette aus Hodonín/Bez. Hodonín/. Bei Terraiherrichtungen auf dem Platz in Hodonín wurden im Juli 1973 sieben Skelettgräber abgedeckt, die der Grabungsleiter Z. Klanica in das 11. Jahrhundert datiert. Drei von diesen enthielten Überreste von erwachsenen Personen, in vier waren Überreste von Kindern und Unerwachsenen /Neugeborener, ein 9 Monate altes Kind, ein sechsjähriges Kind und ein Unerwachsener im Alter von 15 - 16 Jahren/ gefunden.

JUNGBURGWALLZEITLICHE FUNDE AUS MORKŮVKY /Bez. Břeclav/

Josef U n g e r , Regionální muzeum Mikulov

Beim Baue des Kindergartens fand man Scherben jungburgwallzeitlicher Keramik, die der Chronist Fr. Kyncl barg.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM POHŘEBIŠTĚ PŘI ROMÁNSKÉ ROTUNDĚ V PUSTIMĚŘI /okr. Vyškov/

Čeněk S t a n ě a , AÚ ČSAV Brno
/Obr. 29, tab. 9/

Pustiměř patří k nejvýznamnějším historickým místům na Vyškovsku, neboť se již v 11. století připomíná mezi nejdůležitějšími moravskými centry. Tehdy stál Pustiměřský hrad na hradisku pod Zelenou horou, kde jako jedno z mála moravských středisek navázal na místní velkomoravské tradice. Hrad původně s hlinitodřevěnou konstrukcí opevnění byl v polovině 13. století přestavěn z kamene a zanikl v druhé čtvrtině 14. století. Již před přestavbou hradu existovala nepochybně osada Pustiměř. Archeologickým dokladem prvního řádu je pro ni románská rotunda obklopená pohřebištem na svahu v severním cípu dnešní obce. Zbytky rotundy zkoumal v roce 1891 P. Fr. Vaculík, v jříticých letech potom V. Procházka z vyškovského muzea spolu se Státním památkovým úřadem v Brně². Již V. Procházka se podařilo získat nálezy závažné pro datování rotundy a to jednak moravské denáry z první poloviny 12. století - jeden údělného olomouckého knížete Oty II. Černého /r. 1126 v bitvě u Chlumce/, druhý údělného knížete Vladislava, od roku 1158 českého krále, jednak esovitou záušnici malého typu z hrobu pod velkým kamenem severně od apsidy.

Archeologický výzkum v letech měsících 1977 provedený v soulase s dlouhodobou koncepcí památkové péče na okrese Vyškov měl získat všechny dostupné archeol. prameny z rotundy a jejího bezprostředního okolí k osvětlení dějin této stavby a připravit podklady k restauraci objektu, aby byl zachován pro budoucnost a mohl být zpřístupněn veřejnosti. Realizaci výzkumu finančně /pracovní síly/ zajistil odbor kultury ONV Vyškov, zejména péčí insp. O. Knapa, za úzké organizační spolupráce MNV, ZDŠ a JZD v Pustiměři. Odborného vedení prací se podle rozhodnutí předsedy Krajské památkové komise akademika J. Poulíka ujal Krajské středisko státní památkové péče v Brně zástupceně dr. L. Konečným, který sledoval především architektonické prvky, a Archeologický ústav ČSAV v Brně. O technické řízení prací se kromě techn. pracovníku AÚ ČSAV velmi zasloužil p. Vojtěch Knap z Drystic. Podrobné a ucelené vyhodnocení poznatku o vývoji románské rotundy podá dr. L. Konečný. Následující řádky shrnují výsledky výzkumu pracovníku Archeologického ústavu ČSAV, kteří pod referentovým vedením provedli výzkum severně od rotundy, uvnitř odkryli pouze tři kostrové hroby a dohlédli na opětovné otevření destrukované hrobky uprostřed rotundy.

Severní stěna rotundy spolu s vysokou kamennou zdí, sklánějící se prudce po svahu k apsidě, ohraničovala východní cíp zahrady velkostatku, který vznikl v místech někdejšího kláštera. Úroveň terénu v zahradě byla až o 300 cm vyšší než podlaha rotundy, neboť stavba byla jednak zařizována do svahu, jednak vytvořila hráz, která zadržovala splachy pudy a později také lákala k vyrovnání zahrady navážkami. Ve dnech 4. 7. - 7. 7. 1977 byly uvnitř zahrady v pásu asi 230 - 300 cm širokém podél severní stěny rotundy bagrem odstraněny náplavy a navážky do hloubky max. asi 200 cm. Ve východní části takto odkrytého pásu zůstala téměř nedotčena pod navážkami původní tmavě šedohnědá vrstva s četnými kameny. Nad žlutkovým sprašovým podložím byla asi 70 cm mocná. Její hladinu v severním a východním profilu průkopu zvýrazňovaly - ponatý pás 5 - 10 cm silný, který snad vznikl při stavbě východní zdi zahrady, tedy jistě až po založení kláštera, po polovině 14. století. V hloubce asi 250 cm pod povrchem navážek, asi 50 cm nad odsazením základů rotundy projevovaly se v kulturní vrstvě hrobové jámy; u některých hrobu v západní části výkopu nebylo vůbec možno jámu rozeznat. Na západní straně přiléhala k rotundě čtyřhranná stavba, patrně věž, 445 cm dlouhá, na jejímž konci se zkoumaná plocha zúžila na 155 cm. Severně od věže byly hroby uloženy

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné